

REZULTATI POLLETNEGA GOSPODARJENJA V ŠIŠKI

Sanacijski programi se prepočasno uresničujejo

Rezultati polletnega gospodarjenja kažejo, da si je v Šiški 12 organizacij zruženega dela, kjer imamo 13,6% vseh zaposlenih v gospodarstvu, pridelo izgubo v višini 19,5 milijarde din. Kaj ta pomeni za občino in širše, smo se pogovarjali s Petrom HOČEVARJEM, predsednikom izvršnega sveta občine Ljubljana-Šiška.

Ta izguba pomeni sorazmerno slabo akumulacijsko stopnjo. Če rečemo, da je akumulacija bila ustvarjena v višini 34,5 milijard in ta znesek predstavlja 10,7% od razporejenega dohodka, zraven pa upoštevamo prispevke za nerazvite republike in pokrajine zapadle oz. neplačane dolgoročne kredite ugotovimo, da je v celotnem šišenskem gospodarstvu presežek samo 4,1 milijarde din. To ni običajen način, da se dela bilanca na nekem nivoju ožje družbenopolitične skupnosti ene občine, vendar pa kaže, da smo na zelo majavih nogah. To je neka taka ugotovitev. Druga pa je, da se v šišenskem gospodarstvu slabša reproduktivna spo-

sobnost gospodarjenja. Z revalorizacijo poslovnih sredstev je bil temeljni cilj, da se jača delež trajnih in lastnih virov poslovnih sredstev. Ugotovljamo pa, da nam je ta padel v primerjavi z enakim obdobjem lani. Tudi delež amortizacije nam je v primerjavi z enakim obdobjem lani nižji.

Lahko rečemo, da v tem polletju ni videti kakšnih pozitivnih premikov, sprejeti majski ukrepi ZIS pa so vendarle še prekratki obdobje. Seveda pa za nastale težave niso krivi le ukrepi. V nekaterih delovnih organizacijah ko so denimo Iskra Avtomatika, Iskra Elektrozveze, Iskra Mikroelektronika, Avtomontaža, Lito-

stroj itd., smo sprejeli vrsto sanacijskih programov, ki jih pa žal prepočasno ali pa sploh ne uresničujemo. Kje so vzroki?

Ne moremo govoriti, da se programi ne uresničujejo. Osnovna napaka je, da v večini DO mislijo, da morajo narediti sanacijski ali predsanacijski program oz. program ukrepov, ki jih zavzame zakonodaja zaradi občine, SDK ali kakršnega drugega organa in ne zardi lastnega razvoja. To je eno. Drugo je OZD, ki so v težkem položaju so sorazmerno velike za jugoslovanske razmere in tehnično tako opremljene, da je težko spreminjati program. V tovarni vozil v Avtomontaži, se v šestih mesecih gotovo ne da spremeniti program denimo iz avtobusnega v program vozičkov. In prav ta delovna organizacija je v Šiški pridelala največ izgub v višini 6,6 milijard din, sledijo ji Iskrine delovne organizacije, zlasti Avtomatika in Mikroelektronika. Slednja je v ustanavljanju že kar 11 let.

Da, ta organizacija je bila programsko postavljena kot infrastruktura na Iskrine sistemske hiše. Danes pa Iskrine ostale DO niso usposobljene, da bi izdelke Mikroelektronike uporabljali v takšni meri, kot jih lahko daje tovrstna tehnologija na tej stopnji znanja in tehnološke

opremljenosti. Izguba v Mikroelektroniki je splošen pojav, pojavlja se v daljšem obdobju. Doleg je Iskra kot sistem praktično vedno zagotavljala sredstva za pokrivanje izgub. Danes smo prišli v položaj, ko Iskra kot sistemska hiša ni več sposobna preko svojih delovnih organizacij zagotoviti niti sredstva za vzdrževanje in nadaljnjo zagotavljanje obratovanja in razvoja.

Kje vidite ključne rešitve?

V okviru celotne Iskre vodimo široko akcijo, kaj narediti s to hišo. Razmišljanja so predvsem v tej smeri ali se priključijo Mikroelektronika v eno do sistemskih hiš ali pa ostane samostojna organizacija skupnega pomena. Sicer pa bodo strokovnjaki Iskre dali odgovor do konca septembra.

In kakšni so zavezujoči sklepi IS za vse DO, še zlasti za tiste, ki so že stalni izgubaši?

Samo na papirju izdelan sanacijski program ni nobena rešitev. V nekaterih sredinah moramo spremeniti miselnost in sicer, da bomo lažje našli pot iz krize le z vztrajnim delom in spremembami nekaterih navad. Nevzdržno je namreč, da se v posameznih DO še zmeraj oklepajo ene izmene. Dela je veliko in bi lahko marsikje uvedli dve izmeni.

IS je dal oceno teh sanacijskih programov in jo bo predložil zboru združenega dela na zasedanju ob koncu septembra. Mislim, da gre predvsem za to, da spodbudimo in zavezemo praktično vse, da resno sprejemajo naloge znotraj svojih kolektivov, kajti prizadevanja ali pa napor enega samega kroga niso dovolj.

Zdi se nam, da smo v DO še malce uspavani in da še zmeraj prevladujejo razmišljanja: »Saj bo slo«. Sam pa ocenjujem, da so razmere zelo težke. Po naravi sem mogoče, malo pesimist, vendar v teh pogojih gospodarjenja, še vedno lagodno živimo in imamo mlahav odnos do dela. Pa ne narobe razumeti, ne mislim, da so naši ljudje lenuhi, vendar je nujno treba zaostri tehnološko disciplino in spoštovati organizacijske oblike, ki pa so v nekaterih primerih morda drugačne, kot smo jih bili dolgi vajeni.

MLADINSKE DELOVNE AKCIJE – ZNANJE V OSPREDJU

Izgradnja male HE Bača – nov in izviren pristop

Mladi Litostrojci so se odločili, da se bodo na svojstven način lotili mladinskega prostovoljnega dela – z izgradnjo male hidroelektrarne. Glede na probleme, v katerih so se znašle mladinske delovne akcije je to nov in izviren pristop, ki naj bi zagotavljal nekatere prednosti pred dosedanjimi oblikami prostovoljnega dela.

Dolgi pet let je preteklo od prvih idej in pobud za mladinsko delovno akcijo, katere cilj bi bil izgradnja male hidroelektrarne.

Letos je končno steklo. Turbina male hidroelektrarne bo postavljena na potoku BAČA v PODBRDU. Za to lokacijo so se odločili zaradi potreb volnarske industrije Bača in predvsem zato, ker bo s tem zagotovljena energija v Baški grapi. To pa pomeni za te kraje veliko prihodnost, saj bo s tem omogočen razvoj in se bo zmanjšalo, če že ne ustavilo izseljevanje mladih v industrijske kraje. Zagotovitev električne energije za ta kraj bo eden najpomembnejših dejavnikov za zaustavitev takšnega gibanja.

Izgradnjo so začeli že lansko leto z ureditvijo pristopne poti do vodnega rezervoarja, mladinci pa so začeli s prostovoljnim delom prvega avgusta letos (če upoštevamo predhodne izdelave tehnične dokumentacije v Litostroju). Delovno skupino, ki jo sestavljajo mladinci Litostroja ter mladi iz toliminske občine, vodi naš predsednik Sead SIJAMHODŽIĆ. Pomagali so pri začetnih delih na izgradnji dveh vodnih zajetij ter cevovodov do rezervoarja in rezervoarja samega. Izgradnja turbine, ki naj bi jo izdelali v večjem delu prostovoljno mladinci Litostroja, se bo začela v Litostroju po podpisu pogodbe s Soškimi hidroelektrarnami. Ta pa bi lahko vplivala na

ISKRICE

Če nas je kaj v hlačah, bodimo pogumnejši

Kot izgleda inflacija še vedno ni prišla na vrsto, da bi bila prva in najpomembnejša naloga ekonomske politike. Seveda se zastavlja vprašanje, zakaj? Najverjetneje gre zato, da z inflacijo rešujemo nekaj drugega, česar drugače ne bi mogli reševati, saj v nasprotnem ni moč razumeti obnašanja tako monetarne politike kot obračunskega sistema. Nihče pa ni pripravljen povedati, kaj naj bi to bilo »nekaj drugega«. Na drugi strani pa če smo se že opredelili za usmeritev pogumnejšega iskanja novih razvojnih programov v organizacijah združenega dela, potem je tudi skrajni čas da že enkrat prepustimo to njim in kot država z ekonomsko politiko to tudi kar se da intenzivno omogočimo. Zakaj že enkrat? Zato, ker tako kot tečejo stvari zdaj si mečemo le pesek v oči. Da pa ne bi bilo le načelno ishajamo iz stanja gospodarjenja v prvih šestih mesecih v gospodarstvu Šiške. Ob ustvarjenem dohodku z indeksom 260 je imel razporejeni dohodek indeks 261,5 od tega del dohodka za skupne, splošne in druge namene 296,6 in akumulacija 178,8. Ali drugače povedano, del dohodka, ki se odliva iz organizacij združenega dela je iz 43,5% v letu 1986 narastel na 54,5% med tem ko se je akumulacija v istem obdobju znižala iz 18,2% na 10,7%.

In kje je sedaj tisto »nekaj drugega«. Menda je ne samo v organizacijah združenega dela, v njihovih notranjih rezervah itd. In ne nazadnje kako, kje, kdaj, s čim in na kakšen način iti v prestrukturiranje in organizacijah združenega dela, če nimaš tistega, kar je osnovno (pa filozofirajmo tako ali drugače) in to je – kapital. Zato je očitno, da je kar precejšen del »nekaj drugega« izven organizacij združenega dela, kjer pa, kolikor je moč ugotoviti, se prav nič pretresljivega ne dogaja. Kot da gospodarska in družbena preobrazba za ta del ne velja, na pomembna, ni smotrna itd. Ali pa, tako kot ocenjujejo delavci v tovarnah, da zavestno ta del družbe noče nositi materialnega bremena družbenih sprememb. In celo zelo prav imajo. Namreč, katero institucijo smo ukiniteli, kje v družbenih dejavnostih in SIS materialne proizvodnje je bil napravljen sanacijski program, uveden ukrep družbenega varstva, kje v državnih institucijah in organih so ugotavljali tehnološke in ekonomske viške itd.? Ravno obratno, ostaja tako kot je bilo le več denarja je zato ostajanje potrebno. Tega pa ni moč vzeti drugje kot tam kjer se neposredno ustvarja – v organizacijah združenega dela, in le to še bolj obremeniti, istočasno pa zahtevati preobrazbo v smislu razvojnega in tehnološkega prilagajanja trgu.

Zato le nekaj vprašanj na katere je treba nujno najti jasne in nedvoumne odgovore tudi na seji delegatske skupščine občine Ljubljana – Šiška. In sicer: Ali smo pripravljeni v organizacijah združenega dela zmanjšati število zaposlenih v skupnih službah? Ali smo v upravnih strukturah prav tako pripravljeni zmanjšati število zaposlenih? Ali smo toliko pogumni, da si zadamo cilj – do konca leta 1988 deset novih malih produkcijskih enot? Ali naj ne bi bila gospodarsko tako močna družbenopolitična skupnost pogumnejša pri predlogu ukinitve zakona in družbenega dogovora o razporejanju in delitvi dohodka za osebne dohodke? Ali smo pogumni da ocenimo, da so samoupravni sporazumi in dogovori o skupnih vlaganjih v razširjeno reprodukcijo nekaterih velikih sistemov infrastrukturnih programov antipodjetniški? Ali zapisi ocenimo, da je obnašanje bank do programov organizacij združenega dela antipodjetniško, saj še vedno prevladuje najmočnejši, najglasnejši ne pa tisti, ki gre pogumno v razvojno in tehnološko preobrazbo neglede na svojo velikost?

Skratka, nujno je iskati predloge in rešitve na ta vprašanja, če hočemo, da bi iste probleme na drastičnejši način in s hujšimi posledicami razreševali kdaj kasneje.

S POTI PO KOSOVEM

Je to tisto, o čemer sem se hotel prepričati, da ni res, pa je res!

Mesto odhoda, Miklošičeva pred Kompasom. Zbirajo se novinarji iz različnih krajev Slovenije, tudi iz drugih republik in zamejstva. Dnevnikovi karavani se pridružijo tudi nekateri strokovnjaki (demograf, sociolog, ekonomist, pravnik) in družbenopolitični delavci. Skratka, pisana družina, polna pričakovanj, vprašanj in »firbec« o dejanskih razmerah in stanju v Pokrajini. Toda že 16-urno potovanje do Prištine pokaže skozi razgovore in komentarje doseganje poznavanja problemov, da bo vsak posameznik na svoj način poskušal čimbolj spoznati dejansko sliko razmer. In v tem stilu je karavana tudi operativno opravljala svojo temeljno nalogo vse dni potovanja. Veliko neposrednih razgovorov z ljudmi v različnih mestih, vaseh, različnih narodnostih, poklicev, starosti itd. Bilo je sicer tudi nekaj neizbežnih protokolarnih kontaktov s posameznimi odgovornimi ljudmi v nekaterih občinah, kar pa ni bistveno vplivalo na zastavljen program.

Že takoj prvi dan po prihodu v Prištino se nas je nekaj strpalo v kombi in krenilo v 17. krajevno skupnost na Kosovem Polju, kjer smo v majhni gostilni imeli razgovor z enim od članov širšega odbora za pripravo protestnih mitingov Srbov in Črnogorcev. Sogovornik je nanizal veliko stvari, ki so delovale precej prepričljivo, vendar je v njih le prevladovala velika mera oboževanja, nezaupanja in pritiska, ki lahko le dopušča stopnjevanje nacionalne nestrpnosti. Številna podvprašanja, ki smo mu jih zastavljali, so ga pripeljala do tega, da nam je ob koncu odgovoril v prisposobi o raku, ki se prav hitro lahko razširi v Slovenijo. Ob odhodu se nam je pred gostilno pridružil še občan albanske narodnosti, zdravnik, strpen in potrpežljiv, ki pa je doživel pravo ploho oboževalnih besed iz ust številnih, v trenutku zbranih ljudi. Ker se ni bilo mogoče racionalno pogovarjati, smo se odpravili.

Še isti večer bi naj imeli razgovor s tov. Šolovičem in nekaterimi drugimi člani odbora za pripravo mitingov, vendar do tega srečanja ni prišlo iz nam neznanih razlogov. Zato smo se ob večernih urah odpravili na ulice Prištine in v nekatere lokale, da bi preverili nekatera »dobronamerna« opozorila o nevarnostih, ki bi naj tam pretile. Toda zgodilo se ni prav ničesar, nič nismo slišali, nič videli. Le veliko prijaznost in pozornost tako Srbov, Črnogorcev kot Albancev. Naslednji dan smo se v popoldanskih urah udeležili protestnega mitinga v Vučitrnu. Čeprav smo

pršli v času, ko je protestno zborovanje že potekalo, je govornik za mikrofonom prekinil svoj govor in napovedal naš prihod z besedami: »Slovinci, to so naša brača«, ki je sprožil buren aplavz. Na samem zborovanju je bilo okoli 2000 ljudi (čeprav smo naslednje dni v Jedinstvu, Politiki in Ekspresu politiki prebrali občutno večje število, tudi čez 10 tisoč), ki pa so bili razdeljeni v dve skupini. Ena, ki je bila zbrana okrog govorniškega odra in druga (albanske narodnosti), ločena s številnimi miličniki nekaj metrov v ozadju prve. Nekaj več kot enurna predstava z vnaprej pripravljenimi govori in sistematičnimi seznanji »prozivanja«, ki morajo odstopiti ali biti javno obsojeni. Veliko transparentov, parol, kot npr.: Narod je jedinstven; Ustala je Srbija; Nikad nije kasno; Srbija se budi; Narod, da se pita; Vojvodina, Srbija; itd. ter bučno skandiranje in vpitje, kateremu intonaciji so dajali mladi fantje. Po končanem »prozivanju« vse do funkcionarjev CK ZKJ, bučno in dolgo skandiranje »Živel CK ZKJ«. V vsem tem času so občani albanske narodnosti v ozadju le mirno poslušali in opazovali, kaj se dogaja ter se tik pred koncem tudi hitro porazgubili po mestu.

Ko sem odhajal proti avtobusu, pristopi mlad fant in me vpraša, če sem iz Slovenije. Na moj pritrdilni odgovor mi pove, da je pri nas služil vojsko in nadaljuje, da naj le vsemu, kar sem slišal, ne verjamem. »Veš, večina teh, ki je bila danes tukaj, ni iz našega kraja, temveč so se pripeljali od drugod. To so ljudje, ki hočejo razbiti, Jugoslavijo, so protisocialistično usmerjeni in nas Albancev ne marajo. Še sva krampljasta o marsičem. O njegovi zaposlitvi, o tem, da tudi njegovi otroci ne gredo v šolo, ker se bojijo šikaniranja, itd. Ker je bilo še nekaj časa od odhoda avtobusa, sem hotel zaviti v eno od slaščičarn, ki pa je bila zaprta. Poškili skozi napol prozorno steklo in opazim, da se v lokalu nekaj ljudi stiska za majhno mizico in pogovarja, neneče se za moje trkanje. Pred avtobusom me obstopijo otroci, prosijo za Jupi, ki so ga opazili v avtobusu. Vendar še preden jim uspej ustreči, sta jih dva miličnika z vzkliki v albanščini odstranila. Nič ne rečem, ne reagiram, temveč se zavalim v svoj sedež in zatopim v globoko razmišljanje. Miting, skandiranje, prozivanje, klici k orožju, otroci, miličniki. Kje sem? Kaj počnem tukaj? Kdo so vsi ti ljudje okoli mene, ki se ne marajo, se mrzijo, si ne zaupajo? Je to tisto, o čemer sem se hotel prepričati, da ni res? Pa je res!

Dušan Kumer

ISKRICE

Ali je to možno?

I. da – v Šiški mladi organizirajo prireditev Jesen v Šiški samoiniciativno s pomočjo organizacij združenega dela in dokažejo, da »JE«, z voljo in zagnanostjo marsikaj možno napraviti in da zato ni potrebno nič drugega kot pogledati malo nazaj, kar so njihovi predhodniki tudi v praksi že veliko prej potrdili.

II. da – v turistični sezoni na vratih različnih gostinskih lokalov visi tabla z napisom »zaprto«. V Šiški to »NI« mogoče, HA, HA, HA... (je pravil občinski uradnik – sedaj v pokoju – pred leti na seji občinskega izvršnega sveta).

III. da – se Hotel Ilirija spreminja v programskem smislu. »JE«. Novi prijemi so vidni že v neposredni bližini temeljev hotela. Kako? Lepo. Odprli so nov disk, plesišče pa tako zloščili, da se bodo, v ritmu glasbe, tem izzivom težko odrekli mlajši in starejši.

IV. da – postane Šiška tudi eden od centrov turizma v Ljubljani, ki bo slovela po najkvalitetnejši turistični ponudbi in oskrbi. Je, ni, je, ni, je, ni...

Lapis Feliks